

علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره بیست و دوم، شماره یک، فروردین ماه ۹۹

تبیین و بررسی مقررات گذاری زیست محیطی در پرتو حقوق عمومی واجتماعی

شیرین شیرازیان^۱

سبحان طیبی^{۲*}

sobhantayebi@yahoo.com

هدیه سادات میر ترابی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۳/۰۲

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۲۳

چکیده

مقررات گذاری زیست محیطی یکی از مهم ترین زیرمجموعه های مقررات گذاری اجتماعی است. مقررات گذاری چارچوبی برای اجرایی شدن قواعد مصوب در جامعه است و این چارچوب بر اساس استانداردهای حقوقی تضمین می شوند. بنابراین به عنوان مثال اگر قانون گذار تخلیه پسماند در آبراه های عمومی را ممنوع ساخته و برای نقض آن مجازات تعیین کند، این ممنوعیت می تواند به عنوان بیان پایبندی عمومی جامعه به حفظ محیط زیست و محکومیت عمومی رفتارهای آلوده ساز تفسیر گردد. از سوی دیگر می توان گفت تخریب محیط زیست از نظر اخلاقی نادرست است و بنابراین ممنوعیت حقوقی این رفتارها می تواند به عنوان بیان این ادعای اخلاقی تفسیر شود. این پژوهش بر اساس مطالعات کتابخانه ای و روش توصیفی تحلیلی بوده و رویکرد نو اندیشانه دارد. هدف از انجام این پژوهش، تبیین نقش حقوق به عنوان تسهیل کننده ی ساختار اجرایی مقررات گذاری زیست محیطی در شرایط مناسب هم گام با تعامل اجتماعی است. همچنین تبیین اهمیت مقررات گذاری و قاعده سازی نیز مد نظر قرار دارد. مقررات گذاری از جمله استاندارد های مهم اجتماعی و ضمانت اجرای قوی برای تعهدات قانونی در جامعه محسوب می گردد. این استاندارد بنیادین در حوزه حقوق عمومی قوام یافته و به نظر می رسد رهیافتی مهم برای حفاظت از محیط زیست و پایبندی شهروندان به تعهدات زیست محیطی است.

واژه های کلیدی: مقررات گذاری، حقوق عمومی، حقوق محیط زیست، دیپلماسی عمومی، تعهدات شهروندی.

۱ - استادیار، گروه حقوق محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران
۲ - دکتری حقوق محیط زیست، مدرس دانشگاه علوم و تحقیقات، تهران، ایران (مسوول مکاتبات)
۳ - دکتری حقوق عمومی دانشگاه تهران، مدرس دانشگاه، تهران، ایران.

Explaining and Review of the Environmental Regulatory in the Light of Social and Public Law

Shirin Shirazian¹

tavakolm@ripi.ir

Sobhan Tayebi²

Hedieh Sadat Mirtorabi³

Accepted: 2017.05.23

Received: 2017.01.12

Abstract

Environmental regulation is one of the most important subset of social regulation. The regulatory is a framework for the implementation of the rules adopted the community and guaranteed to be the framework on the basis of legal standards. For example, a community may decide that one of its collective goals is to sustain the quality of its waterways. It might achieve this by promulgating a binding legal rule prohibiting any person from dumping waste exceeding a specified quantity into its public waterways, and imposing a financial penalty on any person who violates this rule. However, the same collective goal might also be achieved by imposing a system of tradeable permits that allows certain amounts of wastes to be dumped into public waterways upon payment of a specified sum.

This research is based on library studies and descriptive analytical method and a new approach is sighted.

Purpose of this study, is to explain the role of environmental regulation as a facilitator of the administrative structure in good condition along with social interaction. Also, is considered explaining the importance of regulation and rule-making.

Regulation is including important social standards and strong enforcement of legal obligations in the community. The fundamental standards, is consistency in the field of public law and seems important approach is environmental Protection and Citizens adherence to environmental obligations.

Keywords: Regulation, Public law, Environmental Law, Public Diplomacy, Citizenship Obligations

1- Assistant Professor, Department of Environmental Law, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran

2- Ph.D., Environmental Law, Lecturer, University of Science and Research, Tehran, Iran *(Corresponding Author).

3- PhD in Public Law, University of Tehran, University Lecturer, Tehran, Iran.

مقدمه

یکی از وظایف اساسی دولت ها، تنظیم امور عمومی از طریق مقررات گذاری است. در واقع، مقررات گذاری ابزار یا فرآیندی است که تا حد زیادی می تواند بیان گر مکانیسم های حضور و مداخله دولت در امورات اجتماعی باشد. باین حال، پیشرفت ها و دست آوردهای مقررات گذاری در سالیان اخیر موجب شده است که منطلق مقررات گذاری از حوزه اقتصاد به سایر حوزه ها مانند محیط زیست، روابط کارگر و کارفرما، حمایت از حقوق مصرف کنندگان و ... نیز تسری یابد.

مقررات گذاری عبارت از تنظیم مقررات در همه ی حوزه های اجتماعی و مکانیسم های کنترل اجتماعی اعم از آگاهانه، تعمدی یا غیر تعمدی می باشد (۱). در گسترده ترین سطح، مقررات گذاری می تواند شامل هرگونه تلاش دولت جهت تحت تاثیر قرار دادن رفتار انسانی باشد (۲). اغلب ادعا شده است که ما در عصر «دولت مقررات گذار»^۱ زندگی می کنیم (۳). به عبارتی می توان گفت مقررات گذاری، بخش توسعه یافته دولت مدرن است.

مقررات گذاری اجتماعی، افراد و شرکت ها یا سطوح پائین تر حکومت را به منظور بهبود رفاه عمومی، وادار به انجام برخی اقدامات می کند. در یک جامعه قانون مند دارای نظام آزاد، تمشیت چارچوب های اجتماعی با لحاظ کردن موقعیت های شهروندی صورت می پذیرد. این بدان معناست که ابزارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی، سیاسی و زیست محیطی با تصمیمات قاطبه عموم قابلیت اجرایی دارد و مداخلات حاکمیتی کم تر نمود داشته و اگر هم وجود داشته باشد بیش تر در جهت تسهیل امور است. در این راستا یکی از پر اهمیت ترین مراتب اجتماعی حفاظت از محیط زیست و بهداشت عمومی و داشتن محیط زیست سالم است. در این مسیر برای تحقق اهداف در چارچوب مناسبات شهروند قانون مدار، اصالت این مهم در پرتو قواعد و هنجارهای عرفی است. با این حال مقررات گذاری زیست محیطی مبین الزام جامعه مدنی به رویکرد مقررات گذاری اجتماعی است. هر چند مقررات گذاری در سطوح مختلف بالادست از جمله مجریه و مقننه و گاه فراتر از قوای تصمیم گیری و گاه میان دست از جمله

وزارتخانه یا اداره کل صورت می پذیرد اما در این فرآیند مراجع قانون گذاری در حوزه محیط زیست به خصوص در سطح تقنینی نقش بسیار مهمی ایفا می کنند. به نظر می رسد از یک سو مقررات گذاری زیست محیطی خود به صورت یک چارچوب جامع بوده و به دلیل اهمیت بسزای آن در راس قرار بگیرد. از سوی دیگر شاید نگاه پایین دست به محیط زیست داشته باشیم و این مهم را زیر مجموعه مقررات گذاری اجتماعی بدانیم. در هر صورت مداخلات حاکمیتی با وجود ضعف های اجتماعی توجیه می شود. علی رغم همه این مسایل مقررات گذاری زیست محیطی از اهمیت فراوانی چه به لحاظ سیاسی، اقتصادی و چه به لحاظ فرهنگی و اجتماعی برخوردار است. در این راستا جنبه مقررات گذاری زیست محیطی به لحاظ حقوقی ما را به این اندیشه وا می دارد که آثار پیرامونی را مورد تدقیق و بررسی قرار دهیم. در این پژوهش سعی می گردد به یکی از ابزارهای مهم در جهت رفع ناملایمات اجتماعی و سلامتی و محیط زیست از منظر حقوقی تحت عنوان مقررات گذاری زیست محیطی پرداخته شود.

مبانی مقررات گذاری

در رابطه با مبانی وضع مقررات، اجتماع نیازمند چارچوب های قانونی برای اقدام و عمل به هنجارهای تقنینی توسط شهروندان است (۴). از این رو مقررات گذاری می تواند در تمام امور اجتماعی از جمله مسائل زیست محیطی انجام گیرد و جوامع حق دارند که از دولت بخواهند تا حدی عدالت اجتماعی را محقق نماید. مهم ترین نظریه در حوزه مقررات گذاری، نظریه منفعت عمومی است. بر این اساس دولت در جاهایی مقررات گذاری می کند که فعالیت اقتصادی عوارض بیرونی و زیست محیطی دارد یا جایی که عدم تقارن اطلاعات وجود دارد که در این موارد دولت وارد می شود (۵). از این رو در این خصوص، نهادهای مقررات گذار به مثابه متخصصانی تلقی می شوند که به نفع منفعت عمومی عمل و کاستی های موجود را اصلاح می کنند (۶).

اهداف مقررات گذاری

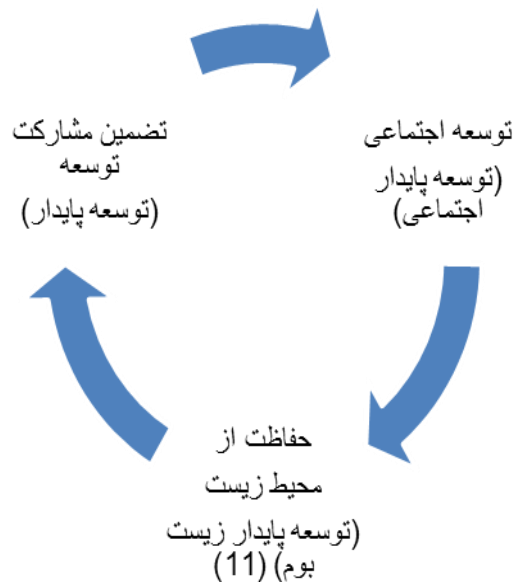
1 - Regulatory State.

تحقق اهداف نظام مقررات گذاری به شمار می‌آید(۸). وصف خوب و مطلوب بودن مقررات می‌تواند معطوف به جنبه کمیت، کیفیت یا هر دو باشد(۹). کمیت ناظر بر تعداد مقررات، آیین نامه‌ها و بخش نامه‌های لازم الاجراست. وجود انبوه قوانین و مقررات بی‌شمار به عنوان عامل مخل دسترسی به قانون و شفافیت و گاه کارآمدی آن تلقی می‌شود. کمیت مقررات به کیفیت آن صدمه می‌زند. اخیراً این تمرکز بر کیفیت مقررات در معنای وسیع‌تر به کار برده شده و این اندیشه مطرح شده است اگر مرجعی در هر حال مقرراتی را تصویب می‌کند، مرجع دیگر باید کیفیت آن را ارتقا دهد(۱۰). بنابراین مقررات گذاری مطلوب بنابر کمیت و کیفیت بایستی چرخه‌ی رشد اجتماعی و استانداردهای اجتماعی را در نظر بگیرد. در این راستا تعالی رشد اجتماعی در گرو تضمین مشارکت توسعه و نیل آن بسوی توسعه پایدار و تحقق آن در گرو حفاظت از حقوق انسانی از جمله حق محیط زیست سالم و حفاظت از آن است.

مقررات گذاری اجتماعی به بررسی آثار فعالیت‌های اقتصادی بر رفاه اجتماعی شهروندان می‌پردازد(۷). به دلیل پیچیدگی روزافزون امور عمومی در جهان امروز، مقررات‌گذاران باید نه تنها باید اهدافی که برای مصوبه خود تعریف کرده‌اند شناخت لازم رداشته باشند، بلکه آثار گوناگونی که یک مصوبه بر کارکرد بخش های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی به جای می‌گذارد را نیز کاملاً بشناسند. تجربه نشان می‌دهد که ایجاد هماهنگی و تعادل میان خط مشی‌ها و مقررات مختلف، می‌تواند در انسجام کلیت نظام مقررات گذاری کشور مؤثرتر باشد.

اصول مقررات گذاری

با شکل‌گیری دولت تنظیم‌گر به عنوان پارادایم حاکم در مدیریت بخش عمومی، توجه فزاینده‌ای به تهیه و اجرای مقررات گذاری خوب مبدول شده است که یکی از لوازم مهم

شکل ۱- چرخه رشد اجتماعی و حقوق شهروندی

Figure 1. Social Development Cycle and Citizenship Rights

نهادهای مقررات گذار

سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان یک سازمان فرابخشی در سطح ملی به عنوان نهاد مقررات گذار محسوب می گردد. همچنین شهرداری ها به عنوان ساختار بخشی به مقررات گذاری می پردازند. در این راستا مقررات گذاری در واقع تعیین شیوه اجرای مقررات و مصوبات است. سیاست های کلی نظام وقتی در مرحله اجرا قرار می گیرد یعنی مقررات گذاری شده است. برنامه توسعه ششم و منشور حقوق شهروندی که جنبه های محیط زیستی نیز در آن دیده می شود در واقع سیاست گذاری است که بعد از تصویب آئین نامه های موجود مقررات گذاری صورت می پذیرد.

صلاحیت نهادهای مقررات گذار

از مهم ترین صلاحیت هایی که به نهادهای مقررات گذار اعطا شده است می توان به صلاحیت قاعده گذاری^۱، صدور مجوز برای شرکت های موضوع مقررات گذاری، وضع جریمه یا تعلیق شرکت های متخلف، اجرای قواعد و در مواردی حل و فصل اختلافات اشاره کرد. با این وجود، بیش ترین ادبیاتی که در حوزه صلاحیت نهاد های مقررات گذار وجود دارد، مربوط به صلاحیت قاعده گذاری آنهاست (۱۲). قاعده گذاری به عنوان مهم ترین صلاحیت نهادهای مقررات گذار می باشد.

مقررات گذاری زیست محیطی

اگرچه محیط زیست مهم ترین مولفه زیست انسانها محسوب می شود، اما تاکنون ارزش واقعی و مساعدت های آن به درستی مشخص نشده، به نحوی که یکی از مهم ترین چالش های فراروی دولت ها در قرن بیست و یکم، بحران های زیست محیطی می باشد. به همین دلیل دولت ها تلاش می نمایند تا با اتخاذ

سیاست ها و برنامه های مختلف مبتنی بر نتایج حاصل از پیمایش های میدانی، بر مشکلات زیست محیطی فائق آیند و یا این که آثار منفی کارکردهای انسان بر محیط زیست را کاهش دهند (۱۳). در ایران نیز در سال های اخیر در قالب مقررات و برنامه های پنج ساله تلاش هایی در جهت حفاظت از محیط زیست و کاهش آلودگی های زیست محیطی صورت گرفته است.

حفاظت از محیط زیست هر دونه مقررات گذاری اجتماعی و اقتصادی رادر بر دارد، زیرا منشأ مشکلات مربوط به آن، معمولاً ماهیت اقتصادی و اثرات منفی آن ها غالباً ماهیت اجتماعی دارند. در این راستا دولت نقش زمینه سازی و بستر سازی مناسب برای تحقق ساختار مطلوب دارد.

شکل ۲- چارچوب سیاست گذار

Figure 2- The policy framework

با این توصیف مقررات گذاری بر اساس شرایط اجتماعی بایستی همه جانبه گرا باشد و دولت موثرترین اقدامات خود را در این زمینه ایفا می کند. این مقررات گذاری در حوزه محیط زیست بلاشک غیر قابل انکار است (۱۴). برخی از نمونه های شایع مقررات گذاری های زیست محیطی و مرتبط با سلامت محیط زیست به این شرح اس:

1 - Rule-making.

جدول ۱- نمونه های مقررات گذاری زیست محیطی حوزه سلامت

Table 1- Examples of environmental regulation in the field of health

مقررات گذاری اجتماعی (امنیت، رفاه بهداشت، سلامت عمومی و اصول اخلاقی)	اعمال معیارهای ایمنی در ساختمان سازی و بهره برداری از ساختمان ها، جاده ها، پل ها، بندرها، فرودگاه ها، کارخانه های سلاح هسته ای، اتومبیل ها، هواپیماها، ماشین آلات و غیره ...
اعمال قواعدی در مورد بهره برداری خصوصی از معادن، جنگل ها، حیوانات وحشی، زمین های بایر و دیگر منابع طبیعی.	ممنوعیت آلودن هوا، آب و دیگر جنبه های حفاظت از محیط زیست، جنگل ها، مراتع و گونه های گیاهی و جانوری.
کنترل شیوع بیماری های عفونی و همه گیره یاری شیوه هایی چون قرنطینه.	مقررات ناحیه بندی و منع چسباندن اعلانات به منظور حفظ زیبایی محیط زندگی.

آسیب شناسی های مقررات گذاری ناقص

از جمله نارسایی ها در اجتماع امروز حاکمیت ضعیف قانون در پرتو اعمال رابطه ای آن است. عدم ضابطه در این مسیر شهروندان را از دایره قانون مداری خارج و قانون گریز کرده است. این ناهنجاری سبب گردیده تا مردم نسبت به قواعد و هنجارهای پیرامون عکس العمل خوبی نشان ندهند و بانیان مقررات گذاری به وظیفه خود به درستی عمل نکنند. به نظر

می رسد روح همکاری و تعامل در ساختارهای تصمیم ساز و تصمیم گیر تا حد زیادی تنزل یافته و چشم گیر نبوده است. در اثر بروکراسی های اداری و عدم ضابطه مندی، مقررات گذاری با مشکل روبرو شده است. هر چند گاه این مشکل برآمده از ناهنجاری و ناهمگونی های ساختاری است. همین امر سبب گردیده تا بحران هایی از جمله بحران محیط زیستی در جامعه نمود پیدا کند.

شکل ۳- مقررات گذاری ناقص و نارسایی ها

Figure 3- Defective regulation and deficiencies

تعداد هنجاری اجتماعی را حفظ ننماید. در این راستا همچنین این نارسایی موجب هزینه گزاف ناشی از فعالیت های نامطلوب

بر این اساس نارسایی های مقررات گذاری از آن جهت نامطلوب واقع می گردد که ناهمگونی مابین تصمیم سازی ها رخ دهد و

ایمنی، شرایط زندگی غیربهداشتی و محرومیت‌های اجتماعی هستند و مقررات گذاری اجتماعی رفتار افراد، شرکت‌ها و سطوح پایین حکومت را مورد خطاب قرار می‌دهد. در این راستا رویکرد جدید سازمان های مقررات گذار تسهیل پیاده‌سازی مقررات و ارتقا پذیرش و همراهی جامعه با اجرای مقررات است (۱۷).

تصمیم‌سازی‌های حاکمیتی نتیجه ای هم چون مقررات‌گذاری را در پی دارد. هرچند برخی عقیده دارند تمام تصمیم‌سازی‌های حاکمیتی است و شهروندان نقشی ندارند اما این مساله دیدگاهی اشتباه است چرا که هر جا عموم شهروندان از قوانین سرپیچی کنند این نشان از تخطی حاکمیتی در تصمیم‌سازی‌ها است. بنابراین روند دیپلماسی عمومی همچنان در جریان است و این مهم در جریان تصمیم‌سازی‌های محیط زیستی هم نمود دارد. این روند در بستری استاندارد حرکت می‌کند و در ادامه مقررات گذاری محیط زیستی رخ می‌دهد. حال این مقررات گذاری محیط زیستی ابعاد گوناگونی را شامل می‌شود. این روند نشان از تکاپوی منسجم جامعه شهروندی بر مدار تصمیم سازی‌های محیط زیستی است.

در این راستا پیشنهاد می‌گردد که امر مقررات گذاری زیست محیطی که قطعاً شکاف بین تعهد و پیروی در حقوق محیط زیست را کم تر می‌کند را بایستی سازمان های صلاحیت دار در اولویت کار خود قرار دهند و این مهم زمانی که تحقق می‌یابد آثار آن را مشاهده می‌کنیم و نمونه بارز آن توافق‌های نهادهای به منظور تصمیم‌گیری های زیست‌محیطی در سطح ملی است. بنابراین مقررات گذاری زیست محیطی در تمام بخش‌های ملی و بین‌المللی عمل می‌کند و به این ترتیب نه فقط ماهیت فراملی محیط زیست بلکه وسعت و تنوع فراوان افراد و سازمان‌ها، از جمله کشورهای متأثر از تصمیم‌گیری محیط زیستی در پرتو دیپلماسی عمومی و محیطی زیستی را منعکس می‌کند.

Reference

1. Hadi Far, Davood, 2010, Legal Regulatory Enactments: Structure and

و ایجاد آلودگی و تخریب محیط زیست می‌گردد.

استاندارد سازی حقوقی

در چارچوب بررسی حقوقی مقررات گذاری یک جنبه آن تقنین است که این مهم در سطوح فراهخشی (مجلس) و بخشی (سازمان حفاظت محیط زیست) و میان بخشی (شهرداری) صورت می‌پذیرد و جنبه دیگر آن نظارت و ارزیابی ساختاری و پیامدهای آن است. ارزیابی تاثیرات مقررات فنی برای ارتقای کیفیت مقررات بر مبنای تجربه است که از طریق سنجش نظام‌مند و دایمی تاثیرات بالقوه آن‌ها صورت می‌گیرد و به عبارت دیگر ابزار سیاستی است که تاثیرات را در قالب هزینه‌ها، فایده‌ها و خطرات هر قانون پیشنهادی ارزیابی می‌کند (۱۵).

این روش ارزیابی در پی گسترش گرایش به بهبود و اصلاح نظام مقررات گذاری پس از ناکارایی‌های مداخله دولتی در امور عمومی در برخی از کشورهای جهان صورت گرفته است و امروزه کاربست این شیوه ارزیابی در نظام حقوقی و نهادهای سازی آن، در سرفلوحه برنامه‌های تقنینی بسیاری از کشورهای جهان قرار دارد (۱۶). به نظر می‌رسد استاندارد حقوقی سنگ بنای مطمئنی برای مقررات گذاری زیست محیطی خواهد بود و بایستی این چارچوب حفظ گردد. مقررات گذاری زیست محیطی نیز موضوع چالش‌های حقوقی متنوعی از منظر منابع حقوقی متعدد است. در واقع عمده بحث در این خصوص رعایت آیین و فرآیند قانونی مقررات گذاری است. به هر حال ملاحظات حقوقی بر تصمیم‌گیری برای استفاده از مقررات گذاری اجتماعی- زیست محیطی به عنوان یک ابزار حاکمیتی تاثیر می‌گذارد.

بحث و نتیجه گیری

مقررات گذاری به طور کلی، متضمن وضع قواعدی است که فعالیت‌های مجاز و ممنوع در رابطه با افراد، شرکت‌ها یا سازمان های اداری دولت را مشخص می‌کند و همراه با مجازات یا پاداش یا هر دو می‌باشد. همچنین هدف از مقررات گذاری اجتماعی محدود یا ممنوع کردن رفتارهایی است که مستقیماً بهداشت عمومی، ایمنی، رفاه مردم را تهدید می‌کنند. این تهدیدات شامل آلودگی محیط زیست، محیط‌های کاری فاقد

10. Monville, Quenchy, 2011, The Effective Improvement of Parliamentary Procedural Procedures, Hassan Vakilian (Compilation and Translation), Speeches in Law and Legislation, Research Center of the Islamic Consultative Assembly, p. 280. (In Persian)
11. Tayebi, Sobhan, 2016 Environmental Diplomacy in the Light of International Interactions and Global Peace, Ph.D., Environmental Law Department, Tehran University of Science and Research, p. 234. (In Persian)
12. Martin Minogue, Governance-Based Analysis of Regulation, 2001, Centre on Regulation and Competition, Working Paper Series, Paper No. 3, pp. 2-3.
13. Fiorino, J.D. 2006. The New Environmental Regulation, The MIT Press, p189
14. Brand U, Görg C, Hirsch J, Wissen M, 2008. Conflicts in Environmental Regulation and the Internationalisation of the State, Routledge, p16.
15. Malmiri Markaz, Ahmad, 2010, The Impact of the Quantity and Regulatory Quality on the Business Environment, Research Center of the Islamic Consultative Assembly, No. 12313, March, p. 17. (In Persian)
16. Faryadi, Masoud, 2010, Legal mechanisms for assessing the effects of regulation in Iran's legal system, p. 11. (In Persian)
17. Bronwen B, Yeung K, 2007. An Introduction to Law and Regulation Text and Materials, Cambridge University Press, p36.
- Mechanism of Action, Tehran, Oct. 13, p. 32
2. Joskow, Paul L. and Roger G. Noll. 1981. "Regulation in Theory and Practice: An Overview," in Studies in Public Regulation. Gary Fromm, ed. Cambridge, MA: MIT Press.
3. Jacint Jordans & David Levi-Faur, 2007, The politics of Regulation in the Age of Governance, in Jacint Jordans & David Levi-Faur (eds.), The Politics of Regulation, Edward Elgar, 2004, p. 8., Tony Prosser, Regulation, Markets and Legitimacy, in Jeffrey Jowell & Dawn Oliver (eds.), The Changing Constitution, Oxford University Press, Sixth Edition, p. 339.
4. A Ogus, 1994, Regulation: Legal Form and Economic Theory, Oxford, Clarendon Press, p33
5. Shams, Erfan, 2011, Economic Regulation, Principles, History and Methods, Research Center of the Islamic Consultative Assembly, No. 12, p. 1. (In Persian)
6. Shams, Erfan, 2011, Structure, Competency, and Accountability of Regulatory Institutions (Iran-UK), Shahid Beheshti University, p. 10. (In Persian)
7. Hadavand, Mahdi, 2008, An Introduction to Economic Regulation, Majles and Research, Fourteenth, No. 56, p. 55. (In Persian)
8. Kasemets, Aare, 2001, Impact Assessment Of Legislation For Parliament and Civil Society: A Comparative study, p 49
9. Holmes, Sue, 2001, The Best Practice on Regulatory Impact Assessment in OECD Countries: Some Options For RIA, ECPRD Seminar, p 36